

VEREENIGING
TER
BEOEFENING
VAN DE
KRIJGSWETENSCHAP.

Vertalingen en Overdrukken.

I.

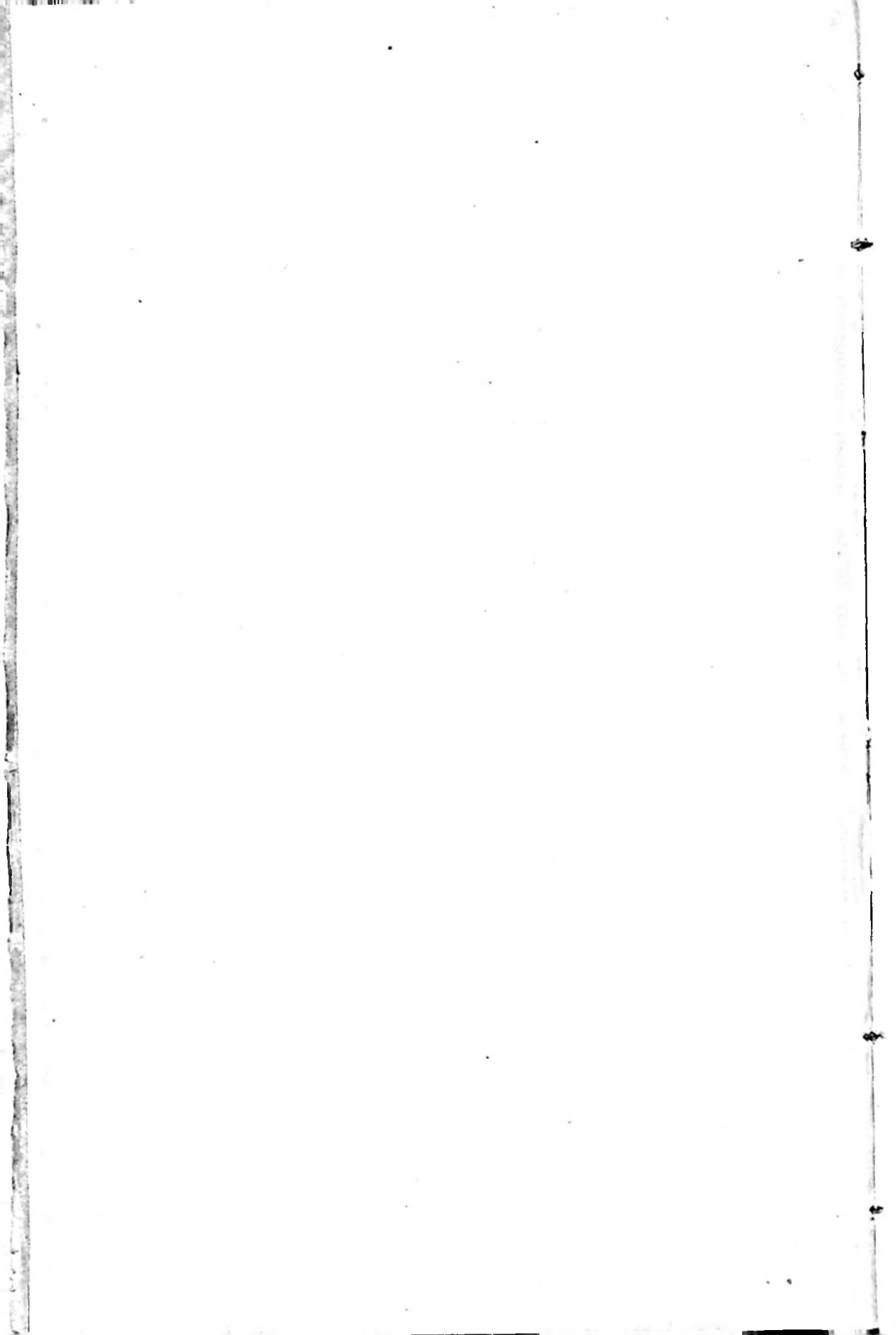
De kleeding en uitrusting van de Infanterie.

's-GRAVENHAGE,
C. VAN DOORN & ZOON
HOF-BOEKHANDELAREN.
1892.

1-11

De Commissie, aan welke door het bestuur van de Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap is verzocht, zich te belasten met het bezorgen van vertalingen of overdrukken van belangrijke brochures of tijdschrift-artikelen, biedt hierbij aan de leden der Vereeniging de eerste vrucht van hare werkzaamheid aan, daartoe in staat gesteld door de welwillendheid van de heeren E. S. MITTLER & SOHN, uitgevers van het *Militär Wochenblatt* te Berlijn.

Ofschoon zulks wellicht overbodig zal zijn, wil de Commissie toch zekerheidshalve met nadruk er op wijzen, dat zij tegenover den inhoud van dit opstel en van de verder door haar uit te kiezen stukken een volkomen onzijdig standpunt inneemt; zij beoogt nitsluitend, beschouwingen ter overweging aan te bieden betreffende onderwerpen, welke haar voorkomen van groot en actueel belang te zijn.

De kleeding en uitrusting der infanterie.

Vertaling van het artikel in het *Militär-Wochenblatt* van 1891, Nos 104 en 105: *Die Ausrüstung und Bekleidung der Infanterie*, von KEIM, Major und Bataillonskommandeur im 2. Hanoverschen Infanterieregiment No 77.

Duurzame voorspoed in den oorlog spruit niet voort uit toevalligheden, maar berust op bepaalde wetten en is het resultaat van bepaalde oorzaken. Ook is het niet *een* hoofdfactor, die beslist over zege of nederlaag, maar het is een geheele reeks van factoren, die hier tot de beslissing medewerken en in meerdere of mindere mate grooten invloed uitoefenen. Dit geldt evenwel heden ten dage meer dan ooit te voren, daar bij de zeer groote getalsterkte der tegenwoordige legers zelfs de meest geniale aanvoering in den oorlog niet in staat is, de gebreken in organisatie en die van tactischen en technischen aard goed te maken, die in vreedstijd wortel geschoten hebben of in dien tijd niet uit den weg gernimd zijn.

Hieruit volgt, dat het een dure plicht is — en een waarvoor men verantwoordelijkheid draagt — reeds in vreedstijd de behoeften, die de gestadige en snelle vorderingen op het geheele gebied van het krijgswezen doen ontstaan, onophoudelijk en met ruimen blik te doorgronden en daarin *tijdig* te voorzien.

De ondervinding leert echter, dat het natuurlijke volhardingsvermogen en de voorliefde voor wat den mensch lief geworden en hem van onds bekend is dikwijls beletten, dat hervormingen op het gebied der bovenbedoelde zaken te rechter tijd in haar vollen omvang ter hand genomen worden. Het is noodig dit te doen uitkomen, omdat juist hervormingen in militaire zaken

van oudsher belangrijk meer weerstand te overwinnen hadden, dan op elk ander gebied. Dit spruit wel hieruit voort, dat het geheele militaire stelsel, dat op zichzelf gegrondvest is op gezag — en het gezag voelt zich allicht solidair met „hetgeen is” — en meermalen ook overwegingen van financieelen aard zich belemmerend en tegenwerkend doen gelden.

Daarbij komt dat in het bijzonder in legers, welker jongste verleden zegevierend was, de sondeernaald der critiek en de opwekking tot hervormingen allicht op een gereserveerde houding stuiten, omdat hier de gemakzuchtige redeneering voor de hand ligt, dat die gewaande nadeelen toch niet het succes in den oorlog verhinderd hebben. Hiertegen ware aan te voeren, dat bij een zoodanige opvatting elke vooruitgang eenvoudig een illusie moet blijven en dat het tegenover de duidelijke lessen der toegepaste krijgsgeschiedenis — dat is de krijgsgeschiedenis, die haar leeringen put uit den onverbreekbaren samenhang tussehen de gewoonten van den vredestoestand en de nitkomsten op het slagveld — ronduit een noodlottige font verdiende genoemd te worden, in tactische en technische zaken steeds het verleden te willen aanroepen als toongevend tegenover het streven, iets nieuws en iets beters te stellen in de plaats van het afgeleefde.

Die legers, welke in vreedestijd al te lang huldigden wat uit vroegeren tijd herkomstig was, hebben daarvoor in den oorlog dikwijls zwaar moeten boeten. En daarom is het ook geen toevallig verschijnsel, dat na groote rampspoeden de hand geslagen werd aan hervormingen in het krijgswezen, ook op het gebied van kleeding, uitrusting en bewapening, omdat in den oorlog gebleken was dat die, in vreedestijd te gering geschatte factoren, toch een overwegenden invloed nittoefenden op hetgeen in den oorlog kon worden gepresteerd. Anders ware het immers b. v. niet noodig geweest, dat Pruisen na 1806, Oostenrijk-Hongarije na 1866, Rusland na de ten deele onverkwikkelijke ervaringen van den veldtocht van 1878, niet alleen de bewapening maar ook de kleeding en uitrusting grondig wijzigden.

Achteraf is het evenwel zonder eenig practisch nut wanneer,

zooals b. v. in Pruisen na 1806, tot verontschuldiging wordt aangevoerd, dat toch met hetzelfde stelsel — technisch en tactisch — de veldslagen van den zevenjarigen oorlog gewonnen waren, of wanneer men zich in Oostenrijk-Hongarije na 1866 beriep op „autoriteiten”, die het achterlaadstelsel geenszins als een technischen vooruitgang aangemerkt hadden. Het gezond verstand, evengoed als dengdelijk gegronde eischen der wetenschap of techniek, behoorden echter overal en altijd meer gewicht in de schaal te leggen dan de niet zelden eenzijdige „autoriteits”-opvatting, want de zienswijzen van autoriteiten, vooral in technische zaken, hebben slechts een voorbijgaande waarde: daarom verklaarden ook indertijd de „autoriteiten” het denkbeeld van Stephenson, om stoommachines bij den spoorwegdienst te benutten, eenstemmig voor klinkklaren onzin.

Het vraagstuk van de kleeding en uitrusting der infanterie is evenwel niet alleen van technischen aard, want dan zou het minder brandend zijn — maar het is bij uitnemendheid een *tactische* quaestie. Het eischt, met belangstelling ter harte te worden genomen, omdat het hier bij nadere beschouwing niet te doen is om zaken, die het werktuigelijke, het niterlijke betreffen, maar om zulke, die wegens de wederkeerige werking tusschen lichaam en ziel, ook in hooge mate invloed uitoefenen op de gevechtskracht, dus op een tactisch belang.

Zeker is het moreele element een der grondslagen van den voorspoed der wapenen, maar eerstens zal dat ook bij den vijand wellicht in dezelfde mate worden aangetroffen en tweedens is ook aan de grootste zelfverloochening een onoverkomelijke, om zoo te zeggen brutale, grens gesteld door natuurkundige wetten.

Vastheid van karakter en plichtgevoel, door de opvoeding opgewekt, kunnen wel is waar het verdragen van lichamelijke vermoeienis gemakkelijker maken, maar toch slechts tot zekere grens. Is deze bereikt dan zakt ook de held ineen.

De tegenwoordige samenstelling der legers heeft aan vraagstukken betreffende de belasting van den soldaat daarom een nog grootere beteekenis gegeven dan vroeger, omdat de groote

massa minder dan voorheen geschikt is tot het verdragen van groote vermoeienis, zoowel ten gevolge van den korteren diensttijd als van de algemeene vermindering der lichaamskracht, die de mensch in staat is te ontwikkelen. Alleen reeds de omstandigheid dat het aantal manschappen, voortkomende uit de bevolking die den landbouw uitoefent, in alle landen steeds afnemende is, tegenover een toenemen van het aantal manschappen die in fabrieken enz. werkzaam zijn, vermindert in zeer belangrijke mate het getal krachtige individuen.

Bij mobilisatie komt het echter eerst duidelijk uit, dat honderdnizenden in de gelederen moeten worden opgenomen, die aan lichamelijke inspanning min of meer onttrokken zijn; ook is er bij de snelle wijze van oorlogvoeren in onze dagen volstrekt geen tijd of gelegenheid, om eerst gaandeweg de geschiktheid tot fysieke krachtsontwikkeling weder op te beuren.

Daarbij komt, dat een juist gebruik van den meerkaliber van klein kaliber — wanneer het te doen is om bevredigende uitvoering van het schieten in het gevecht: en daarom moet het eigenlijk alleen te doen zijn — nog geheel andere eischen stelt aan de behendigheid en het doorzicht van den soldaat dan veertig jaren geleden. Terwijl echter op beide zaken — behendigheid van den schutter en doorzicht bij het gebruik van het geweer in het gevecht — bepaald rechtstreeks invloed wordt uitgeoefend door de mate van krachtsontwikkeling, waartoe de man in staat is, en hierop weder de kleeding en uitrusting van invloed zijn, heeft het geheele voorkomen van onze infanterie in deze richting niet bijster veel verandering ondergaan, vergeleken met dat van veertig jaren geleden.

De infanterist trekt ook nu nog te velde met een op grooten afstand zichtbaren, het denkvermogen verstompenden, het schieten belemmerenden helm; met een zwaarbepakten ransel en met een mantel, dien men het halve jaar kan missen, al is dan ook hier en daar een overigens niet veel beteekenende gewichtsvermindering tot stand gekomen. Daarentegen draagt de hedendaagsche infanterist, met inbegrip van pionier-gereedschap en tentmaterieel, meer gewicht dan de infanterist van 1850. Uit dezen

stand van zaken blijkt echter reeds voldoende, dat op dit gebied de vooruitgang geenszins gelijken tred gehouden heeft met de eischen, die de veranderde, in ieder opzicht gewijzigde, toestanden stellen en op logische wijze stellen moeten.

Vorenstaande inleidende volzinnen schijnen noodig, omdat het hier te behandelen onderwerp zoo gewichtig en ernstig is, dat het niet voldoende is het te behandelen als een zaak, die als het ware op zichzelf staat en in militaire beteekenis hoogstens een plaats van den tweeden rang inneemt; evenmin kan men er mede volstaan, het onderwerp slechts te beoordeelen uit een werktuigelijk en zuiver technisch standpunt; maar het vertoont zich als een gewichtig element, dat zich krachtig doet gelden bij het opmaken van de som der krachtsontwikkeling, waartoe ons leger in den oorlog in staat is.

Het komt wijders hierbij veel minder er op aan, vast te stellen wat absoluut het beste is, dan wel uitdrukking te geven aan de overtuiging die bij de Duitsche infanterie in ruimen kring gevestigd is: dat het dringend wenschelijk voorkomt, hervormingen in de kleeding en uitrusting der infanterie tot stand te brengen, ten einde de geschiktheid tot krachtsontwikkeling van het wapen te verhoogen. Bovendien behooren daaraan practische voorstellen te worden vastgeknoopt, die bij zulk een hervorming mogelijk in aanmerking waren te nemen.

Het aanroeren van het geheele vraagstuk is een zaak, die geen aanspraak kan maken op nieuwhed. Integendeel is zij van veel ouderen datum dan in het belang der onzes inziens *te* zwaar belaste Duitsche infanterie 1) eigenlijk wenschelijk ware en wel omdat het vraagstuk, niettegenstaande het oud is, inmiddels niet op bevredigende wijze is opgelost.

Voor het overige moet door dit geschrift ook openlijk de gelegenheid worden gegeven, ten opzichte dezer quaestie een bepaald standpunt te zien innemen door hen, die wellicht van een andere meening zijn. Hun zaak is het dan, aan te toonen,

1) De infanterie van het Russische, het Oostenrijksche en het Italiaansche leger is, afgescheiden van een doelmatiger kleeding, minder zwaar belast.

dat de hier ontwikkelde grondstellingen onjuist, de daaraan vastgeknoopte voorstellen niet in het dringend belang van het leger en eindelijk, dat zij onuitvoerbaar zijn. Zoolang dit niet geschiedt, moet worden volgehouden, dat een belangrijk onderdeel van ons krijgswezen, hetwelk dringend hervorming behoeft, niet op de hoogte van zijn tijd is, voorzover de kleeding en uitrusting niet voldoende in overeenstemming zijn met de eischen, die de tegenwoordige wijze van oorlogvoeren stelt.

De behandeling van dit vraagstuk werd tot de infanterie beperkt, ofschoon het den schrijver niet onbekend is, dat ook de cavalerie en de artillerie op dit gebied wenschen koesteren; maar ten eerste lijdt de infanterie onder een ondoelmatige kleeding en uitrusting aanzienlijk meer dan de andere wapens en ten tweede ontsnappen de hierop betrekking hebbende bijzonderheden aan de zaakkennis van een infanterie-officier; van daar de beperking.

Wie zich echter in deze richting, in het bijzonder wat de cavalerie betreft, op de hoogte wil stellen, leze de technische brieven van den majoor v. Ploennies over kleeding en uitrusting, of wel zijn laatste werk van het jaar 1871, waarin de volgende zinsnede voorkomt:

„Nu zijn wel is waar onze hedendaagsche cavaleristen niet zoo volledig uitgerust en bepakt als dat Hanoveraansche ruitersregiment van vóór 80 jaren, waarvan elk paard een . . . „stroosnijmachine op het kruis droeg, maar ook de tegenwoordige uitrusting van man en paard is altijd nog te log te noemen.”

Aan de werken van den majoor v. Ploennies behoort ook de volgende niteenzetting aan te sluiten. Afgescheiden van het in binnen- en buitenland erkende feit, dat genoemde hoofdofficier de eigenlijke baanbreker is van de ontwikkeling van het moderne handvuurwapen in haar geheel omvang, dient stellig aandacht te worden geschonken aan de stem van een man, die reeds vóór 30 jaren in voorspellenden geest de uitspraak deed hooren: „de toekomst behoort aan den licht uitgerusten schutter, en aan het achterlaadwapen met eenheidspatroon van het

„kleinste kaliber” — dit werd gezegd vóór 1866 — en die in 1871, toen nog geen der groote legers aan de invoering van den meerlader van klein kaliber dacht, bovenstaanden eisch aanvulde met den wensch, dat in Duitschland een meerlader van klein kaliber zou worden ingevoerd.

Majoor v. Ploennies valt derhalve zeker niet onder die categorie van „autoriteiten”, welke hierboven werd aangehaald als tegenwerkers van den vooruitgang; want hij leverde integendeel bijna zijn geheele leven lang strijd tegen de als autoriteit geldende aanhangers van inrichtingen, waarvan hij de opruiming of verbetering trachtte te bewerken en verlangde. Dat hij daarbij steeds op den juisten weg was, is inmiddels in theorie en praktijk zóó schitterend en afdoende gebleken, dat hij er in elk geval aanspraak op heeft, ook op het gebied der uitrusting, die voor hem ten nauwste samenhang met het arbeidsvermogen van den infanterist in technischen en tactischen zin, gehoord te worden en . . . gewicht in de schaal te leggen.

Is nu al de boven aangehaalde uitspraak: „de toekomst behoort aan den licht uitgerusten schutter en aan het achter-„laadwapen met eenheidspatroon” binnen 30 jaren verwezenlijkt geworden voor zoover het laatste gedeelte betreft, dit is echter niet het geval ten opzichte van den licht uitgerusten schutter.

Toch is de overtuiging deugdelijk gegrond, dat het leger, dat ook het eerst van een zwaar bepakt infanterist een „licht uitgerust schutter” maakt, zich daardoor op het slagveld een voordeel verzekert, gewichtiger en van meer beteekenis dan tal van zaken, die zich in grooter zorg en opmerkzaamheid mogen verheugen.

Majoor v. Ploennies zegt verder: «De hervorming op het gebied der kleeding en uitrusting heeft bijna dezelfde beteekenis als de alom noodzakelijke gewichtsvermindering.” De nadeelen eener zware en ondoelmatige uitrusting deden zich in tweërlei hoofdrichting gevoelen:

1°. ten opzichte der strategische en tactische beweegbaarheid der troepen; dus zoowel bij de concentratie van groote

massa's als bij de leiding van elke afzonderlijke troepenafdeeling;

2°. ten aanzien der krachtsontwikkeling, waartoe ieder man afzonderlijk in staat is, zoowel in het vuurgevecht als in den strijd met het blanke wapen.

Deze tastbare waarheid wordt heden ten dage nog slechts bestreden door stijfhoofdige schoolvossen en bekrompen mannen der practijk, die zich met gemeenplaatsen over duidelijk sprekende cijfers en feiten heen zetten.

Napoleon I, die er van hield de fysieke factoren in den oorlog naar aantal, maat en gewicht te taxeren, en de grondbeginselen zijner veldheerkunst gaarne in verband bracht met belangrijke wetten der natuurwetenschappen, heeft een gedenkwaardige uitspraak met betrekking tot ons onderwerp nagelaten: „La force d'une armée, comme la quantité des mouvements dans la mécanique, s'évalue par la masse multipliée avec la vitesse.”

De mechanische grondwet der oorlogvoering is hierin helder uitgesproken. De oorlogswaarde eener beschikbare massa wordt niet alleen door het aantal hoofden uitgedrukt, de werkelijke beteekenis van dit cijfer wordt hoofdzakelijk bepaald door twee factoren: de leiding en de bestuurbaarheid.

De leiding, dat is het genie dan wel de ongeschiktheid onzer toekomstige veldheeren, ligt in Gods hand.

De bestuurbaarheid echter, in zoover zij hetzelfde beteekent als de krachtige beweegbaarheid van alle tactische onderdeelen, staat nagenoeg in omgekeerde reden tot de belasting van den enkelen man. Hier opent zich een ruim veld voor een gerechtvaardigd streven naar hervormingen in den boezem van het leger.

De toegepaste mechanica geeft ons vaste, langs empirischen weg bepaalde, waarden voor het arbeidsvermogen van levende wezens. Wij weten wat een paard enz. trekken en dragen kan, en welke verhoudingen van last; beweging en arbeidsduur binnen de grenzen der practische toepassing liggen.

Wij weten ook wat een mensch kan tillen, trekken en dragen; maar wij laten ons door deze cijfers slechts voorlichten,

wanneer het er om te doen is, een zekere hoeveelheid grond te verzetten of soortgelijken arbeid te taxeeren — wij vergeten evenwel al onze wijsheid, zoodra er sprake is van het regelen der belasting van een soldaat.

Een gezond mensch van gemiddelde kracht, die bij goede voeding en regelmatigen slaap dagelijks gedurende 7 werkuren als transportmiddel gebezigd wordt, kan een last van 25 K.G. met een snelheid van 1.2 M. per seconde op horizontaal en effen terrein voortdragen en dus 4320 M. in ieder werkuur afleggen — ongeveer 800 M. minder dan een niet-belast voetganger met de gewone snelheid van pas. Derhalve wordt het arbeidsvermogen van een Duitsch soldaat, die gemiddeld 30 K.G. te dragen heeft, eigenlijk geheel verbruikt als wij ons dagelijks 7 uren lang in volle wapenrusting langzaam op vlak terrein voorwaarts bewegen. Uit welk fonds moet dan de arbeid worden bestreden, dien hij eigenlijk in het gevecht heeft te verrichten?

Inderdaad heeft men de gemiddelde verplaatsing van een infanterie-korps tot hoogstens 20 K.M. per dag moeten beperken. Iedere buitengewone handeling levert een beduidend sterkte-verlies aan zieken en achterblijvers. Door de vermoeienissen van een veldslag worden geheele massa's niet-gewonde manschappen buiten gevecht gesteld. En de troepen, die het grootste aandeel in den strijd hebben gehad, geraken na het gevecht in een toestand van uitputting en tactische ontbinding, die hen voor het plukken van de vruchten der overwinning of voor het hervatten van den strijd evenzeer onbruikbaar maakt.

Slechts de algemeenheid van het kwaad verhinderde ten allen tijde, dat het allerwege erkend werd. Dat leger echter, dat het eerst met behulp van het gezond verstand en de moderne techniek den ouden sleur energiek te lijf gaat, zal met dien sleur tevens iederen loggen tegenstander overwinnen.

Wat moeten ons alle gymnastiekscholen, schermescholen, schietescholen baten, als het er om te doen is, lastdragers te kweken? Voor een „reglementair uiterust” Duitsch soldaat heeft alle kunstvaardigheid in gymnastiek en schieten vrij wel

dezelfde waarde als de hogere dressuur voor het paard, dat voor den bagagewagen loopt.

Wie in de vrije beweging der armen door een zwaren ransel en cetketel, in de beweeglijkheid van het hoofd en de vrijheid van blik en van gedachte door een zwaren helm belemmerd wordt, wie daarenboven nog door een nutteloos zijdgeweer bij het loopen, zitten, knielen en liggen gehinderd wordt, zal slechts zeer zelden den afstand juist schatten, zijn wapen snel en zeker laden, aanleggen, richten en aftrekken. De vuuruitwerking zal geheel van het toeval afhankelijk zijn, wanneer behalve vrees voor den dood ook nog groote vermoedheid moet worden overwonnen. Met recht vraagt men zich af, waartoe voor zulk een man een goed wapen en goed onderricht moeten dienen?

Doelmatige modellen voor hoofddeksel en voetbekleding, een eenvoudige maar toch aan alle wezenlijke behoeften tegemoetkomende inventaris van militaire benodigdheden, een goed draagstelsel, dit alles behoeft men tegenwoordig slechts van onze schrandere industrie te verlangen, om het in de grootste volmaaktheid te verkrijgen. Maar men moet zulke quaestiën niet aan de bureau-lessenaars tot in de geringste details beslissen; men moet de vrije werkzaamheid eener even bedrijvige als helderziende techniek niet te nauw dwingen in de vormen, die nu en dan door theoretici gefatsoeneerd en — zonder een beproeving, die volledig rekening houdt met de oorlogstoestanden — goedgekeurd worden.

De hoofdvoorwaarden, die men aan nieuwe modellen der bedoelde soort heeft te stellen, zijn in het bijzonder de volgende:

1°. Normaalgewichten. Een infanterist behoort met zijn geheele uitrusting hoogstens 18 K.G., dus een weinig meer dan een kwart van zijn eigen gewicht, te dragen te hebben; dit totaal is ongeveer als volgt te verdeelen:

a. kleeding aan het lichaam, met inbegrip van ondergoed en schoeisel: $4\frac{1}{2}$ K.G.;

b. wapens en leergoed, met inbegrip van patronen: 7 K.G.;

- c. bagage; hetzij een lichter gemaakte ransel met reserve-schoenen, ondergoed, poetsbenoodigdheden en een zeker aantal patronen, te zamen met mantel: $6\frac{1}{2}$ K.G.; of wel een wollen deken, waarin de inhoud van den ransel met patronen in een zak van linnen, dun leder of iets dergelijks wordt opgeborgen, eveneens tot een gewicht van $6\frac{1}{2}$ K.G.

Totaal dus 18 K.G., waarbij te velde nog een gewicht van 4 K.G. komt voor kookgereedschap, veldflesch, spijs en drank, zoodat men altijd nog tot een totaalbelasting van 22 K.G. komt, of ongeveer $\frac{1}{3}$ van het eigen gewicht.

2°. Eenige andere voorwaarden:

- a. de kleeding bestaat uit gewone wollen stof van donkere kleur met donkere knopen van hoorn, metaal of een andere grondstof, die niet gepoetst behoeft te worden;
- b. het lichte, waterdichte hoofddeksel weegt hoogstens 400 gr. en heeft geen blinkende deelen;
- c. ook aan wapens en leergoed bevinden zich geen blinkende deelen;
- d. het stelsel van dragen moet toelaten, den mantel of de deken gemakkelijk te scheiden van de overige bagage, zonder deze laatste aan bederf bloot te stellen.

Deze eischen werden in het jaar 1872 op den voorgrond gesteld, en als men daaraan de kleeding en uitrusting van den infanterist van 1891 toetst, dan zal men tot een resultaat komen, dat eigenlijk slechts negatief is.

Het brandpunt ligt in de verhouding tusschen de totaalbelasting van den infanterist en zijn eigen lichaams-gewicht. Als het bovenstaande toegegeven wordt (en tot nu toe is niet aangetoond, dat de aangehaalde berekening onjuist is) — ook het Koninklijk Pruisische ministerie van oorlog heeft in een circulaire van het jaar 1883 verkondigd, dat het niet wenschelijk is den infanterist met meer dan een-derde van het eigen lichaamsgewicht te belasten — dan moet, logisch redeneerende, ook de totaalbelasting van den infanterist zich daarnaar regelen.

Dit is echter in geen en deele, niet eens ten naastenbij, het geval. Zorgvuldige en herhaalde onderzoekingen hebben tot de volgende uitkomsten geleid. De belasting van den Duitschen infanterist in den oorlog wisselt af tusschen 33 en 35 K.G. en bedraagt dus gemiddeld 34 K.G. Bij het bepalen dezer gemiddelde belasting werden zonder uitzondering uitrustingstukken gekozen, die de officieel vastgestelde grenzen van het maximaalgewicht niet bereikten, zoodat een gunstiger cijfer voor het gewicht niet meer kan verkregen worden door zorgvuldiger vervaardiging der bedoelde uitrustingstukken. Maar om een werkelijk gelijkend beeld te verkrijgen van de normaalbelasting, waaronder de man feitelijk marsch- en gevechtswerkzaamheid vóór den vijand moet uitoefenen, moeten eveneens in rekening worden gebracht: een kleine schop, tentmaterieel — waarvan de invoering weldra te wachten staat (1) — evenals gevulde broodzak, gevulde veldflesch en kleine benodigdheden (tabak, mes, zakdoek). Het op deze wijze verkregen totaalgewicht zal echter ongetwijfeld in de meeste gevallen nog minder bedragen dan hetgeen in de werkelijkheid gedragen wordt; ieder officier met oorlogs ondervinding weet immers, dat de man in zijn ransel behalve de voorgeschreven goederen ook nog andere zaken te velde medeneemt, die hem onontbeerlijk toeschijnen. Hij doet dit niet, omdat het hem verder geen last veroorzaakt ook deze zaken nog mede te slepen, maar omdat zij voor hem een behoefte zijn of een gemak opleveren, waarvan hij slechts hoogst ongaarne afstand doet en die in zijn oogen dikwijls meer waarde voor hem hebben dan menig model-uitrustingstuk.

De totaalbelasting van 34 K.G. vertoont derhalve een cijfer, dat geenszins ten behoeve van dit betoog overdreven is. Nu is er echter reeds in 1883 officieel op gewezen, dat een belasting van den infanterist met $31\frac{3}{4}$ K.G. — zooals die toen werd berekend — „bedenkelyk” te achten is, en werd verder een belasting van 30 K.G. als het „niterste maximum” aangegeven,

(1) Is sedert ingevoerd. (Noot van den vertaler.)

indien nog op een energieke werkzaamheid in het gevecht behoorde te worden gerekend.

Volgens het tegenwoordig standpunt van het vraagstuk der uitrusting, overschrijdt de belasting van den infanterist derhalve dat „maximum” met 4 K.G. Tevens deed men toen echter ook uitkomen, dat er naar gestreefd moest worden, de belasting van den man het $\frac{1}{3}$ van het eigen lichaamsgewicht niet te doen overschrijden. In theorie wordt hier dus met den eisch van den Majoor v. Ploennies ingestemd. Hoe staat het nu echter in de praktijk met deze, algemeen theoretisch juist bevonden, verhouding tusschen lichaamsgewicht en belasting?

Gemiddeld bedraagt het gewicht van den man, volgens nauwkeurige wegingen bij meerdere bataljons van verschillende legerkorpsen, 64 K.G. Derhalve overschrijdt het gewicht der kleeding en uitrusting van den Duitschen infanterist te velde gemiddeld de helft van het lichaamsgewicht, terwijl, zooals wij reeds eenstemmig hoorden verklaren, de belasting het $\frac{1}{3}$ van het eigen lichaamsgewicht niet behoort te overtreffen.

In dit feit ligt gewis een ernstige vermaning om middelen ter genezing aan te brengen, want daaruit volgt dat van den infanterist lichamelijke inspanningen worden verlangd, die de noodwendig te stellen grens ver overschrijden en die hij nu eenmaal, om zoo te zeggen, alleen reeds op zuiver anatomische gronden, op den duur niet kan te boven komen.

Beoordeelt men echter de waarde dier getallen uit het oogpunt der „statistiek”, dan wordt de uitkomst nog ongunstiger dan zij zoo oppervlakkig reeds is. Van de manschappen, wier lichaamsgewicht bepaald werd, wogen 12% slechts 60 K.G. of minder; onder hen bevonden zich 2% die slechts 57 K.G. wogen. Deze laatste mensen zijn dus niet met één-derde — zooals verlangd wordt — maar bijna met twee-derden van hun eigen gewicht „belast”. Voorts is het echter op zichzelf onjuist, van een gemiddeld gewicht te spreken, want de mensen, lichter dan dit gemiddeld gewicht, worden er niet in het minst door gebaat, dat zóó- of zóóveel hunner kameraden meer dan het gemiddelde wegen. De last wordt immers niet door de massa

als één geheel, maar door den enkelen man gevoeld en, indien een man die 57 K.G. weegt met bijna $\frac{2}{3}$ van het eigen lichaamsgewicht belast wordt, dan is het voor hem noch een troost noch een verlichting, dat zóó- of zóóveel zijner kameraden 70 en zelfs wel 80 K.G. wegen. Het gaat toch niet aan, het bepalen van het aantal paardekrachten van een machine ook op een bataljon te willen toepassen. Daarom moest bij het geheele vraagstuk der belasting strikt genomen niet het gemiddelde gewicht van den soldaat tot maatstaf worden genomen, maar het kleinste gewicht. Dan eerst heeft men een zekeren waarborg verkregen voor de juistheid van het standmodel. Wat manschappen van 60 K.G. gewicht kunnen dragen, vermogen in het algemeen — uitzonderingen bevestigen den regel — ook manschappen van 65 K.G. gewicht zonder meer moete te dragen, maar niet omgekeerd.

Maar zelfs toegegeven dat nu eenmaal aan het gemiddeld lichaamsgewicht als uitgangspunt voor het vraagstuk der belasting moet worden vastgehouden, dan overschrijden wij in de practijk toch altijd nog met $12\frac{1}{3}$ K.G. de grens, die eigenlijk niet behoort te worden overschreden, en met 4 K.G. het gewicht, dat als uiterste grens werd aangegeven, „indien nog op „een energieke werkzaamheid in het gevecht behoort te worden „gerekend.”

Doch hierop *behoort* niet alleen te worden gerekend, maar het is *bepaald noodzakelijk* dit te doen, wil men niet al dadelijk afstand doen van grootsche daden.

Buitendien zal ongetwijfeld dat leger, hetwelk met vaste hand en zonder eerbied voor alle „traditie” doorzet, dat zijn infanterie niet maar juist even breekt met de zoogenaamde maximaalbelasting van 30 K.G., maar deze belasting tot het geringste cijfer terugbrengt, op alle andere legers een ontzachtlijken voor- sprong verkrijgen met betrekking tot de gevechtskracht van zijn infanterie. Want het komt er niet zoozeer op aan te vragen, hoe zwaar kan de belasting van den man zijn; maar het komt hierop aan, door te zetten dat deze belasting zoo gering mogelijk zij. Zooals de vraag op de eerste manier gesteld is,

kan de hervorming niet tot een bevredigende uitkomst leiden.

Werd het zoo even als betrekkelijk onjuist aangemerkt, bij het vraagstuk der belasting een zoogenaamd gemiddeld gewicht als factor in te voeren, aan de andere zijde is dit volkomen op zijn plaats bij het vraagstuk der gewichtsvermindering, in zoover ik hier den gunstigen invloed van elke gewichtsvermindering in tastbare waarden kan uitdrukken. Indien het geheele gewicht der belasting bij den enkelen man slechts met 5 K.G. wordt verminderd, vloeit hiernit per bataljon een totale gewichtsvermindering van 5000 K.G. voort. Deze 5000 K.G. zijn in ieder geval een zeer duidelijk sprekende coefficient bij het schatten van het vermogen om te marcheeren en te strijden; zij komen iederen man in het bataljon ten goede, terwijl het in aanmerking nemen van het gemiddeld lichaamsgewicht slechts aan de ééne, krachtigste helft ten goede komt.

Met elk kilogram nu, waarmee wij de belasting van den infanterist verminderen, verhoogen wij zijn fysieke en moreele geschiktheid tot krachtsontwikkeling, dat is: zijn gevechtswaarde. Daarom moet ook een hervorming op dit gebied in beginsel de grens van haar streven zoo ver mogelijk uitstrekken, want er kan nooit genoeg worden gedaan, om de gevechtswaarde van een troep te verhoogen. Elke verhooging heeft hier de beteekenis eener binnen het bereik liggende vermeerdering der kansen op de overwinning. Dit kan niet dikwijls en niet duidelijk genoeg herhaald worden.

Een doelmatige hervorming op het onderwerpelijk gebied zal echter slechts dan het beoogde nut opleveren, als zij zoo doortastend mogelijk is en er zich niet toe bepaalt, hier en daar gewichtsverminderingen of verbeteringen tot stand te laten komen, die het vraagstuk der belasting slechts voor een kwart of voor de helft oplossen. Ook elk rekening houden met een historische ontwikkeling van het vraagstuk kan slechts schadelijk, dit is stremmend werken. Het komt er hier niet op aan, wat historisch is, maar wat practisch en wat noodig is in geval van oorlog. Bovendien zouden de „historie-mannen”

der kleeding en uitrusting er op gewezen kunnen worden, dat juist in het Pruisische leger bijna 100 jaren lang de driekante hoed en vóór dien tijd 60 jaren lang de slappe hoed werd gedragen, en dat de staande kraag ten eenen male onhistorisch is, want 160 jaren lang verheugde het Pruisische leger zich in het bezit van een liggenden kraag. Ook de mantel heeft een betrekkelijk korte geschiedenis en niet minder de ransel, die een waar parvenu is vergeleken bij den ouden eerbiedwaardigen knapzak.

Ik wilde dan ook te dezer zake juist de mannen der „historische ontwikkeling” er op wijzen, dat de helm, de mantel, de ransel, de staande kraag zich eigenlijk onhistorisch hebben ontwikkeld. In elk geval stond echter reeds het Pruisische leger onder den Grooten Keurvorst, wat de uitrusting zelve betreft, op een voor den oorlogstoestand practischer standpunt dan ons tegenwoordig leger. Hoofddekseel, halsbekleeding en het wegvallen van ransel, mantel en kookgereedschap maakten in elk geval den musketier van dien tijd tot een lichter uitgerust strijder, dan zulks bij den musketier van heden het geval is. Maar ook als schutter verkeerde hij door dat alles in een gunstiger toestand, want helm, staande kraag, ransel en kookgereedschap maken het schieten moeilijker — ofschoon toch het schieten vóór 200 jaren een zeer bescheiden rol speelde in vergelijking met de beteekenis van het schieten in onze dagen, nu het vrijwel alles beduidt.

De historische herinneringen en vergelijkingen op het gebied der uitrusting, en ook ten deele op dat der kleeding, vallen dus juist niet ten gunste van onzen tijd uit, wat de practische zijde van het vraagstuk betreft, en men moest toch denken, dat het — tegenover onze hoog-ontwikkelde industrie en gevorderde techniek — juist omgekeerd moest zijn.

Mochten evenwel b.v. de aanhangers van den „historischen” helm dezen een bijzondere genegenheid en achting toedragen, omdat hij gedurende roemvolle oorlogen gedragen werd, dan ware daarop te antwoorden, dat ook de „pruik” op haar tijd den weg van al het vergankelijke moest volgen, ofschoon zij

tot traditioneel sieraad had gediend aan de aan overwinnen gewende soldaten van Frederik den Grooten. 't Is waar, de geschiedenis van een klein Duitsch legertje uit het begin dezer eeuw vermeldt, dat het hooge oorlogsbestuur de afschaffing van de „pruik” een ernstig gevaar noemde voor de „van ondscher „welbekende accuratesse Zijner Doorluchtigheids troepen” en werkelijk werden daar in het jaar 1814 de pruiken weer ingevoerd. De soldaten van 1757 en 1866 hebben juist zegevierend gestreden *trots* pruik en *trots* helm.

Aangezien de helm nu toch eenmaal aan de orde gesteld is en bovendien ook — al naar men wil — het einde of het begin van den infanterist van 1891 vormt, zoo behoort met dit hoofdtooiel begonnen te worden bij de bespreking der afzonderlijke kleeding- en uitrustingsstukken, die behoefte hebben aan wijziging.

Majoor v. Ploennies noemt den helm eenigszins oneerbiedig „een treurig tweeslachtig product van nieuwerwetsche parade-„zucht en middeleeuwsche romantiek” en vervolgt dan: Wie zijn „lichte infanterie” zulk een instrument over het hoofd schuift — als een korenmaat over het licht des verstands — zal bezwaarlijk door dezen doffen druk stoute jagergedachten in de soldatenhersens opwekken. De helm is een uit verscheidene dozijnen van verschillende onderdeelen samengelapt uitrustingsstuk, dat dientengevolge onstevig is en telkens herstelling noodig heeft in dezelfde mate als het zwaar, duur en voor de gezondheid schadelijk is; de met metalen schubben belegde stormbanden zijn zoo slecht aan de lederen kap bevestigd, dat de eenvoudigste riem te verkiezen ware — een krachtige honw verbreekt den geheelten samenhang van het gebrekkige kunstwerk; de dunste viltten hoed, de lichtste képi beschermt het hoofd van den soldaat beter, daar zij de hevigheid van den honw breken in plaats van dien hard en weerklinkend op den schedel van den ongelukkigen helmdrager voort te planten.

Overigens moet het ook voor iederen onbevooroordeelde duidelijk zijn, dat heden ten dage een infanterist verloren is, als hij met het hoofd in plaats van met het geweer pareeren

en vijandelijke ruiters met de punt van den helm in stede van met bajonet en kogel bestrijden wil.

Als een voordeel van den helm kan slechts aangevoerd worden, dat hij zoowel enkele manschappen als gesloten troepen op de grootste afstanden in het oog doet vallen. Ook bedekt opgestelde voorposten worden bij de eerste zonnestralen door de eerlijke geelkoperen adelaars en ventilatieschoorsteentjes duidelijk zichtbaar gemaakt.

't Is waar, om ook van onze zijde partij te trekken van dit voordeel, moesten wij onze tegenstanders zoeken te bewegen tot het invoeren van den Duitschen helm, waarop echter weinig nitzicht schijnt te bestaan.

Ook in deze laatste zinsnede heeft Majoor v. Ploennies nog altijd gelijk. De Deutsche legerinrichtingen hebben allerwege, over het geheel genomen, navolging gevonden, maar den helm heeft niemand geadopteerd behalve de Engelsche infanterie en die der Noord-Amerikaansche Unie en dan nog een van andere constructie. In Beieren heeft hij den helm met den kam vervangen, eerstens ter wille van de gelijkvormigheid en tweedens, omdat de Beiersche helm nog onpractischer was dan de Pruisische; men heeft hier van twee kwaden het minste verkozen.

Met bovenstaande niteenzettingen is echter het zondenregister van den helm nog niet ten einde. Toen hij werd nitgevonden, was het met de militaire schietkunst nog treurig gesteld en gold zij in elk geval niet als de hoofdzaak, wat toch bij een verstandige opvatting thans het geval behoort te zijn. De nitvinder van den helm heeft dan ook met *deze* voornaamste werkzaamheid van den soldaat, die in den oorlog den doorslag geeft, volstrekt geen rekening gehouden. Anders zou hij niet het blinkende garnituur gekozen hebben evenmin als den vorm van den helm, die het goed schieten buitengewoon bemoeielijkt. Destijds werd het liggend schieten zoo goed als niet beoefend; tegenwoordig worden in den werkelijken oorlog minstens 90% van alle schoten in liggende houding afgegeven. En dat de helm den aanslag bij het liggen bemoeielijkt en belemmert, daarover is de troepen-officier nimmer in twijfel geweest.

Waarom heeft men indertijd ook aan de jagers en scherpschutters den helm niet gegeven; waarom is voor dezen tot op den huidigen dag een ander hoofddeksel behouden? Toch wel alleen, omdat men den helm niet geschikt oordeelde, om tot hoofddeksel te dienen aan een soldaat, die van zijn vuurwapen een verstandig gebruik behoorde te maken. Wat voor onderscheid bestaat er echter in het jaar 1891 nog tusschen een jager en een infanterist, die beiden hetzelfde vuurwapen hebben? Zeer zeker is dat onderscheid niet groot genoeg, om een uitrusting van verschillende soort te rechtvaardigen. De jagers en scherpschutters zonden het evenwel stellig als een achteruitgang, als een hinderpaal voor het vuren in de werkelijkheid, beschouwen als men hun eensklaps goedgunstig den helm wilde geven. Maar de werkelijke oorlog verlangt in dit opzicht hetzelfde van den infanterist als van den jager.

De helm is van alle hoofddeksels bij de infanterie der Europeesche groote mogendheden het zwaarste. De hoed der bersaglieri mag hem aan gewicht nog iets overtreffen, daarvoor is dit dan ook een *hoed*, die noch den ongemakkelijken vorm, noch de harde grondstof, noch het schitterende garnituur van den helm ten toon spreidt.

Om ten minste het hoogst lastige en verraderlijke schitteren van den helm — een helmdrager is bij zonneshijn gemakkelijk op 2500 M. afstand te onderscheiden; een képidrager verraadt zich niet voordat men in staat is, den man-zelfen te zien — te vermijden, heeft men voorgesteld, het garnituur van den helm met barnsteenvernis of iets dergelijks dof te maken. In den oorlog van 1866 is dit ook ten deele geschied. Maar ten eerste is dit een gedaanteverwisseling, die tijd vereischt en slechts korten tijd stand houdt; ten tweede geeft zij den man een minder fraai voorkomen — en de aanhangers van den helm voeren immers met voorliefde aan, dat de helm den man een „krijgshaftig” voorkomen geeft —: ten derde worden daardoor geenszins de andere nadeelen van den helm uit den weg geruimd; en ten vierde staan wij dan in het gunstigste geval nog slechts in dit ééne punt met den tegenstander gelijk, ter-

wijl deze ons nog altijd vóór is in lichtheid en gemakkelijheid van het hoofddeksel. Indien de helm een hoofddeksel ware, dat ook slechts een enkel noemenswaardig voordeel tegenover andere hoofddeksels aanbood, dan kon men mogelijk nog „verzachtende omstandigheden” bepleiten; maar zulke voordeelen blijken helaas niet te bestaan, zoodra men het gebied beleeft van de eischen, die de oorlogstoestand stelt. Waarom moet alleen bij onze opleiding en niet ook bij onze uitrusting rekening gehouden worden met de eischen van den oorlog? Zijn er steekhoudende gronden, die dit beletten?

Men zou wellicht ten gunste van den helm kunnen aanvoeren, dat de verslagen der troepen-korpsen, die na den oorlog van 1870/71 moesten rapporteeren in hoever de velduitrusting zich goed gehouden had, zich niet beslist tegen den helm verklaard hebben. Nu ja, hoe moesten de troepenkorpsen er dan toe gekomen zijn, den helm te beschuldigen, terwijl hun geen ander hoofddeksel ter beschikking stond. Zij berustten in de nadeelen en ongerieflijkheden van den helm als in iets dat van zelf sprak, nog afgescheiden van het feit, dat al een buitengewone mate van zelfstandigheid werd vereischt, om veel af te dingen op de voortreffelijkheid van dit, om zoo te zeggen traditioneel geworden hoofddeksel. Bij zulke vraagstukken moet een opwekking van hoogerhand gegeven worden, anders zal iedereen, die de menschelijke natuur en de militaire toestanden kent, moeten toegeven, dat een niet verlangd voorstel of een critiek op bestaande inrichtingen tot de zeldzame verschijnselen behoort. In verscheidene der bedoelde rapporten werd zelfs uitdrukkelijk verklaard, dat de helm zich goed gehouden had. Dit is ook onder zekere voorwaarden, en bescheiden eischen aan een militair hoofddeksel stellende, geheel juist. De helm verloor alleen bij merkwaardig slechte behandeling zijn algemeene gedaante — terloops zij aangeteekend, dat de geheele vorm en vooral de vele metaaldeelen het zeer bezwaarlijk maken, dat de helm zich bij afwisseling van warmte en koude naar den vorm van het hoofd voegt — en hield in den winter het hoofd warm. Het was hoofdzakelijk de in den winter opgedane ervaring, die

bij het oordeel over den helm in den oorlog van 1870/71 den doorslag gaf, daar het dragen van den helm gedurende langeren tijd in het warme jaargetijde in het geheel niet voorgekomen is. De geheele veldtocht in het warmere jaargetijde duurde slechts ongeveer 4 tot 5 weken; toen was de zomer en het langdurig marcheeren in de hitte voor de meeste troepen ten einde. Maar juist in het warmere jaargetijde — en wie staat er voor in, dat de eerstvolgende oorlog weder eerst in den nazomer begint zooals in 1870 — doen de groote nadeelen van den helm zich het sterkst gevoelen. En wat het warmhouden betreft, dit zou elk ander practisch hoofddeksel eveneens gedaan hebben, terwijl het in den zomer belangrijk koeler ware geweest dan de helm.

De laatste bezit bovendien nog een eigenschap, die alleen reeds om redenen, aan den vredestand ontleend, zijn afschaffing dringend wenschelijk doet voorkomen. Onder de talrijke hoofdstukken, waaruit de lijdensgeschiedenis van een compagnies-commandant pleegt te zijn samengesteld, neemt het „helmpassen” een zeer voorname plaats in.

Hoeveel ergernis, verdriet en bovenal: hoeveel kostbare tijd, dien wij tegenwoordig beter kunnen gebruiken, is onafscheidelijk verbonden aan dezen Sysiphus-arbeid van het helmpassen. Er bestaat geen militair hoofddeksel, dat ten gevolge der ongunstige ligging van zijn zwaartepunt en zijner geheele constructie zoo moeielijk nauwkeurig op het hoofd te plaatsen is als de helm. En daar nauwgezetheid in kleeding nu eenmaal tot de noodzakelijkheden van den vredestand behoort — en ook terecht — zoo kan men nagaan, welk een uitgestrekt arbeidsveld zich aanbiedt voor superieuren, die den stand van den helm tot hun „fort” gemaakt hebben. Er bestaan echter niet eens eensluidende grondregels voor den stand van den helm. Maar zelfs al ware dit het geval, dan kan toch al dat helmpassen het grondgebrek van dit hoofdtooisel niet verhelpen, zelfs niet verminderen. Vraagt men nu, wat den helm behoort te vervangen, dan zal het antwoord slechts kunnen luiden: ieder ander hoofddeksel, dat lichter en gemakkelijker is en niet van blinkende metaaldeelen is voorzien, is beter, meer geschikt voor

oorlogsgebruik en dus practischer dan de helm. Een bepaald model voor te stellen, kon hier niet onze taak zijn; maar er kan toch wel geen twijfel over bestaan, dat de industrie in het laatst der 19^e eeuw zonder bezwaar in staat moet zijn, een bruikbaar model voor den infanterist te vervaardigen.

De helm weegt gemiddeld 500 gr. Verlangd zou kunnen worden, dat dit nieuwe hoofddeksel hoogstens 400 gr. zwaar is. De besparing van 100 gr. beduidt echter niet slechts een gewichtsvermindering in absoluten zin, maar zij beteekent juist bij het hoofddeksel een gewichtsvermindering, die bepaald niet in getallen is uit te drukken, omdat zij ten goede komt aan dat deel van het menschelijk lichaam, dat juist vooral de infanterist in goeden en voor arbeid geschikten toestand moet weten te houden, wil hij van zijn voortreffelijk wapen een verstandig gebruik maken.

Als de tweede „lastpost” is de mantel aan te merken. In drogen toestand weegt hij met inbegrip der riemen 2900 gr. en als hij nat is — want de infanterist moet den natten mantel als een pak in beknopten vorm dragen, daar hij in het algemeen niet als andere menschen den mantel tot bescherming tegen de vochtigheid draagt — ongeveer 4000 gr. Dit gewicht nu vormt een zoo belangrijken last voor den soldaat, dat ernstig dient te worden overwogen, of het nut, dat de mantel onder sommige omstandigheden oplevert, wel — zelfs maar ten naastenbij — opweegt tegen de nadeelen, die hij voortdurend toont te hebben door zijn zwaarte en de hinderlijke wijze, waarop hij aan den ransel bevestigd is.

Bij gezette en onbevooroordeelde overweging van het vóór en tegen zal vermoedelijk blijken, dat het antwoord op die vraag ontkennend behoort te luiden.

Om ook hierbij het historische gedeelte der zaak niet over te slaan, zij vermeld, dat de mantel in den thans bestaanden vorm eerst *algemeen* tot invoering is gekomen, tijdens de lange vredesperiode na de Napoleontische oorlogen. Eenige Duitsche contingenten zijn zelfs nog in 1812 zonder mantel naar Rusland opgerukt. Ten tijde der linietactiek deed het gebruik van

tenten en bovendien de gewoonte, winterkwartieren te betrekken, den mantel overbodig voorkomen. Op de wagens voor de tenten werden echter dikwerf een aantal zoogenaamde „regenmantels” meegevoerd, om bij slecht weder gebruikt te worden. In elk geval was echter de infanterist niet zelf met een mantel beladen: ook tijdens de oorlogsperiode van 1793—1815 is menige veldtocht, zelfs in den winter, zonder mantel ten einde gebracht, ofschoon de kleeding van den man — zoowel rok als pantalon — door haar vorm minder bescherming tegen koude bood dan tegenwoordig: en tenten werden toenmaals — gezwegen van het Pruisische leger — alleen nog in de eerste veldtochten van het laatst der vorige eeuw gebruikt.

Hoe dit zij, ook in onzen tijd, zelfs aannemende dat het tegenwoordige geslacht niet meer zoo gehard en tegen allerlei weder bestand is als vroeger, kan de mantel in het zachtere jaargetijde gemist worden. Ja zelfs is hij dan in zooverre schadelijk, doordat zijn aanzienlijk gewicht juist in de warmere maanden op de ongunstigste wijze medewerkt tot het verminderen der fysieke geschiktheid tot krachtsontwikkeling van den infanterist. Ook zou de bewering moeielijk op goede gronden bestreden kunnen worden, dat de zware belasting van den man, waarin de mantel een hoofdrol vervult, in het zachte jaargetijde veel meer verliezen berokkent aan zieken en achterblijvers, dan dat het weglaten van den mantel nu en dan reumatisch en verkoudheid zou veroorzaken. Als men den infanterist liet kiezen, of hij van 1 April tot 1 October met of zonder mantel te velde wilde trekken, dan zou de mantel wel thuis blijven. De oorlogen nu worden in den regel hoofdzakelijk des zomers en niet 's winters gevoerd.

Bovendien is het immers niet noodig, den mantel reeds in den zomer mede te sleepen, om hem in den winter bij de hand te hebben. Bij den tegenwoordigen toestand van het transportwezen kan het eenvoudig geen bezwaren in hebben, hij het naderen van het gure jaargetijde de noodige mantels naar het oorlogstoneel te verzenden.

Een geheel legerkorps op oorlogsterkte heeft voor het trans-

port der mantels voor de infanterie slechts $\pm$ 8 spoorwegwagens noodig. Hierbij is gerekend op 25000 man, terwijl in de practijk dit getal minstens $\frac{1}{3}$ geringer zal zijn, althans de Duitsche bataljons telden in den winter van 1870/71 gemiddeld slechts 600 à 700 man; daarenboven brengen de ter aanvulling gezonden manschappen zelve hun mantels mede, want vooreerst worden zij grootendeels per spoor vervoerd en ten andere is het immers juist winter, gedurende welk jaargetijde het dragen van den mantel geen bezwaar oplevert. In werkelijkheid zouden dus wellicht 5 of 6 spoorwegwagens voldoende zijn, om de mantels van een legerkorps aan te voeren, en zelfs als nog 30 à 40 hoerenwagens voor het verdere transport te maat genomen moesten worden, dan zinkt dit gebruik van transportmiddelen in het niet tegenover den omvang der overige diensten van het transportwezen, terwijl het bovendien meer dan loonend wordt gemaakt door al, wat men op deze wijze den troepen besparen kan.

Wil men niettemin er niet van afzien, den troep ook in het zachtere jaargetijde — en in weerwil van het vooruitzicht op de invoering van tenten — nog van een beschuttend kleedingstuk te voorzien, dan behoort men in plaats van den mantel een borstrok of de litewka in te voeren. De litewka weegt 980 gr. en is altijd nog bijna 2 K.G. lichter dan de mantel; en dat litewka en tent voldoende bescherming waarborgen zelfs in voor- en najaar, is wel niet voor tegenspraak vatbaar. Ik zou zelfs instemmen met de meening, dat de litewka alleen reeds voldoende is voor het zachtere jaargetijde en de tentuitrusting, wanneer men daaraan behoefte heeft — dus in het gure jaargetijde — beter door vervoerbare barakken te vervangen is. De troepen, die in den herfst en den winter vóór vestingen liggen, worden door de tenten toch niet voldoende beschut — dit leert de ondervinding in de Krim — en bij de opereerende troepen zullen bivaks in den winter tot de zeldzaamheden behooren — getuige de operatiën der Duitschers in 1870/71 — bovendien verleenen de tenten gedurende een winterveldtocht slechts een beschutting van zeer

twijfelachtige waarde, zooals bewezen wordt door het groote aantal zieken bij die Fransche troepen, welke in den winter van 1870/71 onder tenten gelegerd werden.

Maar, wanneer de mantel vervalt, dan krijgt ook het derde hoofdvraagpunt — dat betreffende den ransel — een andere gedaante.

Ook de ransel is — evenzeer als helm en mantel — een uitvinding van den lateren tijd, zonder daarom een vooruitgang te zijn geweest. De musketiers van den Grooten Keurvorst leverden, evenals de grenadiers van Frederik den Groote, hun veldslagen zonder ransel.

Mocht men willen aanvoeren, dat destijds de tros der legers grooter en hun bewegingen zoo methodisch en langzaam waren, dat een aantal benoodigdheden, die tegenwoordig in den ransel gedragen worden, toen op voertuigen volgden, dan is deze bewering in hooge mate voor tegenspraak vatbaar.

Wanneer thans werkelijk hoogere eischen aan de marschvaardigheid der troepen gesteld worden, dan is dat eerst bepaaldelijk een reden te meer, om hen nog minder dan vóór 150 jaren te belasten, terwijl het tegendeel plaats vindt. Wanneer voorts het bijeenrekken van groote massa's, zooals de moderne oorlogsvoering dat meebrengt, de verpleging moeilijker maakt en derhalve het medevoeren van een mondvoorraad voor 3 tot 5 dagen noodig doet blijken, dan is dit al weder een reden te meer, naar een algemeene vermindering der belasting te streven, aangezien die mondvoorraad geleid heeft tot een nieuwe belasting en nog wel een zeer belangrijke: zij bedraagt bij den Duitschen infanterist 2175 gr.

De functie der vroegere „broodwagens” wordt tegenwoordig gedeeltelijk overgenomen door de „transportwagens van den verplegingstrein”, en de overige toevoer moet toch, bij het standpunt dat het spoorwegverkeer thans inneemt, ronduit gezegd kinderspel kunnen zijn in vergelijking met den toestand van het communicatie-wezen in den spoorwegloozen tijd. Zelfs het zeer groot aantal strijders kan de schaal niet ten nadeele van het tegenwoordige doen overslaan, indien hulp wordt ver-

leend door een organisatie van den verplegingsdienst op grootsche schaal — ik zou haar toevoer-strategie willen noemen — zooals in den laatsten Amerikaanschen burgeroorlog, in vereeniging met een zorgvuldige exploitatie van het spoorwegnet, waarop men ten volle kan vertrouwen, zooals dit in Duitschland in 1870/71 het geval was.

Het is toch, alle omstandigheden in aanmerking genomen, een weinig loffelijk feit, dat wij in een militair tijdperk, waarin de infanterist bovenal een behendig, beweeglijk schutter behoort te zijn, en in weerwil van den enormen vooruitgang in alle takken van techniek, industrie en verkeer, dienzelfden infanterist in veel hogere mate als „lastdrager” gebruiken — om met den Majoor v. Ploennis te spreken — dan zulks het geval was met den loggen grenadier der vorige eeuw, die alles, behalve „schutter”, zijn moest.

Waarom is dan indertijd de vroeger onbekende ransel ingevoerd? Omdat daarin zaken moesten worden opgeborgen, waarvan het medevoeren vroeger onnoodig werd geacht. De Franschen hebben hiermede een begin gemaakt.

Napoleon had behoefte aan groote ransels, daar hij als Keizer den man een tweede pak, de paradetenue, liet medevoeren, opdat de soldaat op den dag der eere, in den yeldslag, *en grande tenue* verschijnen kon. Goed; daarvoor sleepte echter de man ook geen tentmaterieel, slechts bij uitzondering den mantel, geen mondvoorraad, geen drie patroontassen, geen 120 patronen en geen pioniergereedschap mede. En zelfs al ware hij zoo zwaar bepakt geweest als de Duitse infanterist van 1891, dan nog zou de vergelijking ongunstig voor den laatste uitvallen: ten eerste vielen er toen geen reserve- en landweermannen in te lijven, want de oorlogen van 1795 tot 1812 werden gevoerd met soldaten, die bijna voortdurend onder de wapens waren geweest; ten tweede kon men de manschappen nog inmarcheeren, waarvoor tegenwoordig geen tijd meer is, en ten derde was het tamelijk onverschillig, of in het gevecht een meer of minder uitgeput man het geweer hanteerde, daar er in het geheel geen sprake was van een op-

leiding tot schutter en van een met overleg gebruiken van het wapen.

De ransel weegt na de nieuwste verbetering ledig 1200 gr., bekapt als te velde: 10.5 K.G. Hierbij komt nog het draagtoestel met 400 gr. en de ranselzak met 240 gr., zoodat de man aan den ransel een dood gewicht van 1840 gr. 1) te dragen heeft. De vraag ligt nu voor de hand, of de inhoud van den ransel het noodig maakt, den man ter wille van dezen inhoud met zulk een aanzienlijk dood gewicht te beladen, als de ransel vormt. De ransel bevat, behalve de patroonbussen, 1 dril-pantalon (880 gr.), 1 onderbroek (450 gr.), 1 hemd (500 gr.), 1 paar rijgskoenen (1250 gr.), 1 paar kousen (110 gr.), 4 blikken doozen met poetsgoed (300 gr.), 1 knoopenschaar (30 gr.), 4 borstels (270 gr.), waschbenoodigdheden (100 gr.), naaigereedschap (80 gr.), zakboekje (10 gr.), gezangboek (100 gr.), pomploodje (50 gr.), 4 busjes koffie à 10 gr. (40 gr.), 3 rations geconserveerd vleesch à 200 gr. (600 gr.), 3 rations geconserveerde groenten à 225 gr. (675 gr.), 3 rations beschuit à 250 gr. (750 gr.), 3 rations koffie à 25 gr. (75 gr.) en 3 rations zout à 25 gr. (75 gr.).

Wat is van deze zaken nu onvermijdelijk noodig en wat zou kunnen wegvallen, zonder schade te doen aan het arbeidsvermogen en de gezondheid van den man? Onvermijdelijk noodig te achten zou alleen zijn het medenemen van verschooning (onderbroek, hemd en kousen, zoo noodig ook voethappen), waschbenoodigdheden, naaigereedschap, zakboekje, pomploodje, 3 rations geconserveerd vleesch en 3 rations beschuit.

De volgende zaken zouden kunnen wegvallen :

De dril-pantalon. Zij dient hoofdzakelijk tot gemak, om van pantalon te verwisselen. Mocht men bovendien nog gezondheidsredenen doen gelden, dan ware daartegen in te brengen, dat om consequent te zijn de man dan ook een tweeden wapenrok in den ransel moest medevoeren, want de wapenrok wordt bij voorkomende gelegenheid evengoed nat als de pantalon; een

1) In het oorspronkelijke staat „1850". (Noot van den vert.)

natte wapenrok zal zelfs nog wel eerder schadelijk werken dan de natte pantalon, daar eerstgenoemde de edelste deelen van het lichaam moet beschutten. Ook leert 'de ondervinding, dat de man op bivak toch zijn kleeren niet verwisselt maar bij het bivakvuur droogt, als dit mogelijk is; en komt hij nat in het kwartier, dan zal hij ook gelegenheid vinden, om zijn kleeding te drogen. Mocht evenwel de drill-pantalon benut worden, om haar bij warm weder in plaats van de laken pantalon te dragen, dan baat dit den man niet zooveel als doorlopend 800 gr. minder te dragen te hebben.

Is de laken pantalon versleten, dan moeten depots van kleeding tijdig de vernieuwing verstrekken; derhalve komt het medenemen van een tweede pantalon — die van drill — overbodig voor, maar in ieder geval is zij niet onmisbaar.

Iets dergelijks geldt van de rijgschoenen, over welke praktische waarde de meeningen verdeeld zijn. Bij slecht weder zijn ze geen goed surrogaat voor de laarzen, daar zij water doorlaten en soms in den modder blijven steken, en voor het gemak alleen is een paar lichte schoenen volkomen voldoende, zooals die reeds bij een gewicht van 600 gr. soliede gemaakt kunnen worden. Ook de vernieuwing aan laarzen moet uit laarzendepots tijdig verstrekt worden, evengoed als aanvulling van munitie en anderszins. Ten slotte komt het voor, dat het voordeel eener blijvende vermindering der belasting met 1200 gr. — of wel met 600 gr. — meer waarde heeft dan de voordeelen, door het medevoeren der rijglaarzen opgeleverd.

Wat de blikken doozen met poetsgoed, knoopenschaar en vier borstels aangaat, zoo is alleen het medenemen van geweervet en 1 of 2 borstels noodzakelijk te achten; al het overige is te velde weelde. Al zijn ook onze bataljons niet meer uitgerust zooals eenige contingenten ten tijde van den Duitschen bond, met een totaal van 7000 borstels van verschillende soort, behalve nog een groote hoeveelheid vernis-, tripoli- en andere doozen — op een getalsterkte van 800 man — toch krijgt men nog altijd onwillekeurig den indruk, alsof ieder man geheel alleen ten oorlog toog, zoo rijk is zijn uitzet aan borstels en

poetsgoed. Bij de troepenkorpsen met wit leergoed is die nog overvloediger. Als de blinkende knopen en patroontassen, de schitterende metaaldeelen enz. verdwijnen, dan zijn ook knoopenschaar, borstels en doozen grootendeels overbodig. En mocht men aannemen dat de soldaat in den oorlog er op gesteld is glimmend-gepoetste schoenen te dragen, nu dan kunnen per escouade eenige dandy's of extra-sterke manschappen met schoensmeer en borstels begiftigd worden; maar 600 gr. belasting voor verfraaiingsdoeleinden is te veel, ja zelfs schadelijk, omdat de soldaat, als hij zijn helm en zijn knopen flink blinkend poetst, de voor hem persoonlijk gevaarlijke zone vergroot. Zonder eenig bezwaar konden hierop 300 gr. bezuinigd worden.

Het gezangboek ware niet onmisbaar te achten — het weegt toch altijd 100 gram — aangezien de soldaat de eenvoudige liederen, die immers alleen maar te velde te pas komen, grootendeels van buiten zal kennen. Onze voorvaderen ten tijde der bevrijdings-oorlogen waren minstens even godsdienstig als wij en hebben, ook zonder gezangboeken, hun „Nun danket Alle „Gott” na een gewonnen veldslag gezongen.

Thans blijft nog over, het vraagstuk van het reserve-ration niteen te zetten. Het gewicht daarvan met emballage bedraagt 2600 gr. en is dus inderdaad van beteekenis. Het reserve-ration dateert uit den tijd vóór de invoering der proviandwagens; in allen gevalle vergemakkelijken deze laatsten het, voor tijdige aanvulling der rations te zorgen, hetzij door aanschaffing op de plaats zelve, hetzij door de gemeenschap met de proviand-colonnes te onderhouden.

Ook bij deze zaak doen de op grootsche schaal verbeterde middelen van vervoer de hulpmiddelen aan de hand, om het niet bepaald noodzakelijk te doen voorkomen, dat de man met een zoo zwaren last aan verplegingsbehoefte bepak wordt. Men heeft er ook wel van afgezien, aan de rijpaarden reserve-rations fourage mede te geven — en deze zijn toch te velde nog moeilijker in groote hoeveelheden bijeen te brengen dan levensmiddelen voor de menschen —; de paarden moeten zich met $\frac{1}{3}$ van het dagelijksch ration haver als mondivoorraad tevreden stellen.

Geconserveerde vleeschspijzen *en* geconserveerde groenten, dit komt in den oorlog, waar schraalhans dikwijls keukenmeester zal zijn, wel wat te rijkelijk voor; zij zouden des noods beide nog kunnen behouden blijven, als de hoeveelheid ingekrompen wordt.

Eveneens zijn 15 gr. zout, in plaats van 25 gr., per ration voldoende, teneer omdat zout bijna overal te vinden zal zijn. In hoeverre het mogelijk is, de emballage (blikken bussen) van de conserven en van de koffie-rations lichter te maken, is de zaak der industrie. Een vermindering van het totaalgewicht van het reserve-ration tot 1800 gr. ware uitvoerbaar te achten, zonder den troep minder geschikt voor zijn taak te maken.

De ranselzak kan zonder bezwaar wegvallen, daar het hierin te bergen reserve-ration, namelijk als dit tot 1800 gr. teruggebracht wordt, bij het afleggen van den ransel in den broodzak of den eetketel een plaats kan vinden. Eveneens zal niets tegen het wegvallen der wollen handschoenen zijn in te brengen: 's winters kunnen zij toegezonden worden.

De eetketel kan zonder bezwaar $\frac{1}{3}$ kleiner gemaakt worden dan hij tegenwoordig is. De inhoud is thans voor twee man voldoende, want de manschappen kookten bij het bereiden hunner spijzen doorgaans twee aan twee. De eetketel heeft een gewicht van 740 gr.; dit zou tot 600 gr. kunnen worden teruggebracht.

Door het ten uitvoer leggen van vorenslaande voorstellen zou de volgende gewichtsvermindering voor den inventaris van den ransel verkregen worden, rekenende op de invoering eener litewka in plaats van den mantel en van een paar lichte schoenen in stede van de rijgschoenen.

Er vallen weg:

dril-pantalon	880 gr.
verschil tusschen rijgschoenen en lichte	
schoenen	600 „
besparing aan borstels, doozen enz. . .	300 „
gevanghoek	100 „

Transport 1880 gr.

Per Transport 1880 gr.

verschil tusschen mantel en litewka.	1900 „
ranselzak.	240 „
wollen handschoenen.	140 „
eetketel $\frac{1}{3}$ kleiner gemaakt	140 „
vermindering aan gewicht van het reserve-ration.	800 „

Totaal 5100 gr. = $5\frac{1}{10}$ K.G.

Het totaalgewicht van den ranselinhoud zou op deze wijze met de helft verminderd worden — want het doet niets ter zake, dat deze vermindering ook betrekking heeft op zaken, die buiten den ransel zijn aangebracht, zooals eetketel en mantel — en dan zou wel de vraag rijzen, of het gerechtvaardigd is, den soldaat 1600 gr. dood gewicht — ransel plus draagtoestel — op de schouders te laden, om 5400 gr. 1) te vervoeren. Dat dit een wanverhouding zou zijn, ligt voor de hand en hieruit volgt dan van zelf, dat men ter vervanging van den ransel naar iets anders zou moeten omzien.

Want de ransel in zijn tegenwoordigen vorm is toch alleen ontstaan, doordat men om zoo te zeggen een stevig kastje noodig had, om een betrekkelijk groot aantal voorwerpen te bergen. Dat de ransel betrekkelijk het beste kastje is, om den mensch op den duur in staat te stellen 8 à 10 K.G. belasting te vervoeren, moet toegegeven worden, in aanmerking nemende dat tamelijk zware lasten het gemakkelijkst op den rug gedragen worden — ofschoon ook hieromtrent meeningsverschil bestaat. Maar zoodra de man nog slechts 3 à 4 K.G. te dragen heeft, is het zonder verder betoog duidelijk te achten, dat voor het vervoer daarvan een kastje van 1600 gr. niet noodig is. Dit komt mij voor, het zwaartepunt te zijn van het geheele vraagstuk van den ransel, waarover veel strijd gevoerd is, maar dat alleen dan op een bevredigende wijze op te lossen is, wanneer een doortastende inkrimping van den ransel-inhoud tot grondslag wordt aangenomen. Want zoodra

1) In het oorspronkelijke staat „5100 gr“. (Noot van den Vert.)

het volume zoowel als het gewicht der mede te voeren zaken zoo aanmerkelijk afnemen, heb ik ook geen behoefte meer aan een houten kastje van de grootte en het draagvermogen van den hedendaagschen ransel.

Het moet dan voldoende zijn, die zaken in een waterdicht omhulsel van linnen of een andere geschikte stof op te bergen, te zamen met de litewka of met een wollen deken. Ook aan het tentmaterieel, of aan het opbergen daarvan, moet hierbij gedacht worden. Wat het beste en meest practische in dit opzigt is, ware door proeven na te gaan, waarbij de industrie op de ruimst mogelijke schaal te hulp moest worden geroepen.

Wil men evenwel volstrekt geen afstand doen van een steviger kastje, dan behoeft dit in elk geval onder die omstandigheden geen 1600 gr. meer te wegen, omdat zoowel het draagvermogen als het volume geringer kunnen zijn, en hieruit zou alweder een vermindering der belasting voortspruiten, die met 800 à 1000 gr. niet te groot geschat is.

Met het wegvallen van den ransel in zijn tegenwoordigen vorm wordt een dubbel voordeel verkregen. Immers, als het kastje dat wij thans ransel noemen kleiner wordt, dan is het ook mogelijk, de wollen deken of de litewka — in één woord de plaatsvervanger voor den mantel — zoodanig te bevestigen, dat de schutter daardoor niet meer zoo gehinderd wordt, als tegenwoordig het geval is; ook zal de man zich lichamelijk veel behagelijker gevoelen, daar de warmte-ontwikkeling, die tegenwoordig in den nek wordt veroorzaakt door den hoog liggenden mantel, op marsch in het heete jaargetijde in zeer hooge mate hinderlijk is.

En eindelijk zou er ook een betere plaats te vinden zijn voor den eetketel, die eveneens den schutter bij het liggen hindert, en door de wijze, waarop hij bevestigd is, reeds van verre den drager bij zonneschijn in het oog doet vallen.

Uit al hetgeen voorafgaat ziet men evenwel, dat het geheele vraagstuk der nitrusting van den infanterist alleen dan in bevredigenden zin kan worden opgelost, als een doortastende vermindering der belasting daaraan voorafgaat. Is deze laatste

tot stand gebracht, dan vinden verdere consequentiën van zelve plaats, terwijl, als slechts lapwerk wordt geleverd, de geheele quaestie bij het oude blijft. In het jaar 1883 werd het vraagstuk der uitrusting in Duitschland niet van het hier ontwikkelde gezichtspunt aangepakt, en zoo staat men thans voor het indertijd zeker niet beoogde resultaat, dat de infanterist op dit oogenblik zwaarder belast is dan in 1883. Men kon om de meest verschillende redenen er niet toe besluiten, de grondslagen van het stelsel te wijzigen, en zoo is men dan, in weerwil van groote financieele offers, niet gekomen tot een bevredigende uitkomst voor den zwaar bezochten infanterist.

Het wegvallen van den ransel, zooals in Rusland, zou ook nog een andere wijze van dragen toelaten voor het voorwerp dat den ransel zou vervangen, en in dat geval ware hieraan veel gewicht te hechten, omdat de tegenwoordige wijze van dragen de vrijheid van beweging der armen beperkt, wat bij het behandelen van het geweer zeer hinderlijk is.

Voorts zou een vermindering der belasting te verkrijgen zijn door het vervangen van alle geelkoperen deelen der uitrusting door aluminium. Dit zou ongeveer 650 gr., en bij vervaardiging der veldflesch uit aluminium nog 500 gr., te zamen 1150 gr., vermindering van belasting geven.

In zekeren zin echter zou het te betreuren zijn, als deze weg — daargelaten het vervangen der veldflesch door een flesch van aluminium — mocht worden ingeslagen. Eerstens is de reden, waarom de geelkoperen deelen over het geheel moeten verdwijnen, dat zij van metaal zijn: en aluminium is ook een metaal. Ten andere zou waarschijnlijk dit voordeel van zoowat 1 K.G. gewichtsvermindering de kapstok worden, waaraan een radicale hervorming zou worden opgehangen, en naar deze laatste moet onvoorwaardelijk worden gestreefd. Groote resultaten kan men met geringe middelen op dit gebied niet bereiken, daarover behoort men zich geen illusiën te maken.

Straks werd uitgerekend, dat de voorgeslagen wijzigingen tot een vermindering van belasting van 5.1 K.G. zouden leiden. Maar dit resultaat is in geen deele bevredigend, want het

overtreft altijd nog met 6.9 K.G. het hierboven als gewenscht aangegeven cijfer der totale belasting, die slechts $\frac{1}{3}$ van het eigen lichaamsgewicht behoort te bedragen. Zelfs bij het in rekening brengen der gewichtsvermindering, die het gevolg kan zijn van de invoering van aluminium, komt men nog slechts tot een totale vermindering der belasting met 6250 gr. Hierdoor zou echter de Duitsche infanterist nog slechts met den Russischen, wiens belasting gemiddeld op 29 K.G. is te stellen, gelijkstaan, of wel hem een weinig vooruit zijn.

Maar evenmin als indertijd in Pruisen bij de invoering van den ijzeren laadstok of bij de invoering van het Zündnadelgeweer gevraagd is geworden, hoe langzaam de andere legers in staat waren te schieten, evenmin behoorde bij het uitrustingsvraagstuk tot maatstaf te dienen, hoe zwaar of hoe licht de infanterie der andere legers uitgerust is. Sneller dan de Pruisische schoot de Oostenrijksche of de Fransche infanterie in het jaar 1730 of 1840 ook niet, en niettemin heeft men het in Pruisen de moeite waard gevonden er naar te streven, de infanterie der andere legers op dit punt vóór te zijn. En dit overwicht op technisch gebied heeft zoowel op de slagvelden van den eersten Silezischen oorlog als op die van 1866 schoone vruchten gedragen.

Uit dit standpunt beschouwd, zou ik het ook aangewezen achten, het ranselvraagstuk in den besproken zin op te lossen, daar dit in elk geval een nieuwe vermindering van gewicht van minstens 800 gr. — afgescheiden van de andere voordeelen — beteekent.

Verder is het zijdgeweer in zijn tegenwoordigen vorm bepaald zwaar — het weegt 1 K.G. — en ware het te wenschen, dat dit wapen, dat reeds eenmaal afgeschaft was, plaats mocht maken voor de oude bajonet, die aan den koppel kon worden gedragen. De driekante bajonet is en blijft het beste en stevigste stootwapen en weegt buitendien slechts de helft van het tegenwoordige zware zijdgeweer.

Voegen wij hieraan nog toe de opruiming van overtollige of bepaald nadeelige metaaldeelen aan de uitrusting (afgescheiden

van de vervaardiging uit aluminium) en aan de kleeding -- het wegvallen van de metalen knopen van den wapenrok geeft bijv. reeds 120 gr. minder gewicht, dat van de geelkoperen koppelplaat 65 gr. enz. — dan zou een nieuwe vermindering van belasting van ongeveer $1\frac{1}{2}$ K.G. verkregen worden en daardoor zou de Duitsche infanterist niet slechts de lichtst-uitgeruste zijn, maar ook stellig op marsch en in het gevecht betrekkelijk nog het meest geschikt zijn tot krachtsontwikkeling. En om zulk een doel te bereiken, is het toch wel de moeite waard, den ouden weg te verlaten en een nieuwen in te slaan. Het „ideaal”, 22 K.G. totaal-belasting, is wel is waar ook daarmee nog niet bereikt, maar wij zijn er toch een flink eind dichterbij gekomen. En ieder kilogram belasting minder beduidt met wiskunstige zekerheid een grooter aantal strijders op het slagveld!

Vóórdat ik nu tot het vraagstuk der kleeding overga, moet nog ter zake van den ransel opgemerkt worden, dat het meermalen geopperde denkbeeld, om deze quaestie daardoor van minder belang te maken, dat men den ransel in het gevecht laat afleggen, geen gelukkige gedachte schijnt te zijn. Vooreerst, omdat het altijd bedenkelijk zal blijven, den troep geruimen tijd zonder ransel te laten — en bij ongunstig verloop van het gevecht is het verlies van den ransel zeer waarschijnlijk, zelfs bij een gunstig verloop gaat het terugkrijgen niet zonder bezwaren — ten andere, omdat de manschappen reeds vóór het gevecht onder den ransel gebukt gaan en dus het afleggen bij het in gevecht brengen der troepen geen man meer op zijn plaats terugbrengt van diegenen, welke onder de vermoedenissen der marschen tengevolge van den zwaren ransel zijn neergezegen.

Wat nu de kleeding aangaat, er is reeds sedert geruimen tijd sprake van, een kleedingstuk te maken, dat gemakkelijker en minder bont van kleur is dan de wapenrok. Een blouse zal in ieder geval gemakkelijker zitten en hindert ook minder bij de behandeling van het vuurwapen. Dat buitendien een tennue, die slechts donkere kleuren te zien geeft en geen blinkende knopen of andere onderscheidingsteekenen heeft, den troep veel minder in het oog doet vallen en ook den enkelen man

ten goede komt — zoowel door het doel dat hij den tegenstander biedt, als doordat hijzelf onopgemerkt voorwaarts komt — daarover kan, met het gezond verstand tot basis, gevoegelijk geen meeningsverschil bestaan. Wie, in weerwil daarvan, in dit opzicht nog niet overtuigd mocht zijn, doe navraag bij de troepen van het X^e legerkorps, die *met* of *tegen* het Brunswijksche infanterieregiment n° 92 bij de herfstmanoeuvres hebben gevochten. Hij zal dan eenstemmig hooren verzekeren, hoe moeielijk het is de troepen van dit regiment op een afstand te verkennen, en dat de manschappen der tirailleurlinie, zelfs op middellare afstanden, een belangrijk lastiger doel aanbieden, dan de met helm en wapenrok gekleede soldaten. En waar hij de oefeningen de opmarsch van dit regiment ook in vrij bedekt terrein vroegtijdig waar te nemen was, droeg zeer stellig de helm van een officier daarvan de schuld, daar de officieren naar Pruisisch model uitgerust en gekleed zijn, of wel de blinkende eetketels. Tegenover dergelijke feiten behoorde men het op te geven, helm, schitterende knopen en ver-zichtbare kleeding- en uitrusting-stukken voor practisch of doelmatig in den oorlog te verklaren. Ook de officieren, die de Russische manoeuvres hebben bijgewoond, verzekeren, dat de Russische infanterie — zoowel troepen als enkele manschappen — moeielijk te onderscheiden is en een ongunstiger doel aanbiedt dan onze troepen.

Komt alzoo een hervorming op het gebied der kleeding, alleen reeds om „utiliteitsredenen”, niet minder noodzakelijk voor dan op dat der uitrusting, nog andere gronden doen zich gelden, om den vorm van den wapenrok te wijzigen. De staande kraag is niet alleen om gezondheidsredenen te verwerpen — hij warm weder is hij een plaag, waarom dan ook het losmaken der kragen toegestaan is — maar ook om redenen, aan de schietkunst ontleend. Is de hooge stijve kraag reeds bij den aanslag in staande houding hinderlijk, dit ongemak neemt nog toe bij het aanleggen in liggende houding. De staande kraag is reeds lang uit de meeste andere Europeesche legers verdwenen en onze compagnies-commandanten zouden zeker over het verdwijnen daarvan geen tranen storten, want het

„kraagpassen” vormt niet zelden een waardigen tegenhanger van het „helmpassen”. Maar bij ons is de tijd kostbaarder dan ergens anders, geheel afgescheiden van de omstandigheid, dat er een zekere ironie ligt in het feit, dat de kraag, aan welks goed passend uiterlijk zooveel moeite besteed wordt, dat niterlijk bij de eerste de beste gelegenheid verliest, ja zelfs verliezen moet, zal hij niet een hinderlijke kwelling zijn voor den met moeite in de brandende zon voortschrijdenden infanterist.

Ook „verfraaiingsdoeleinden” kunnen hier niet te pas worden gebracht, want niemand zal willen beweren, dat hijv. de musketiers der vorige eeuw, die liggende kragen droegen, er niet minstens even fraai nitzagen als de infanterist in het dwangjuk van den staanden kraag, die zich met 's menschen hals slechts moeielijk verdraagt. Buitendien staat het oorlogsdoeleinde hooger dan vredesoverwegingen. Dat een blouse met zakken ook meer ruimte biedt, om zoo noodig patronen te bergen, zij slechts terloops aangeteekend. En zeer eerwaardig uit een „historisch” oogpunt is ten slotte de wapenrok ook niet; de heerschappij der „collets”, waaruit de frak ontstond, was van aanzienlijk langeren duur.

Militaire vraagstukken moeten in het tijdperk van den algemeenen weerplicht, nu elke technische wijziging in verband met de bijzonder groote voorraden aan materieel zeer duur is, ook uit een financieel oogpunt worden onderzocht.

Dat een hervorming van de kleeding en uitrusting in de eerste plaats hoogst aanzienlijke uitgaven voor ééns noodig maakt, ligt in den aard der zaak. Daarentegen zouden deze hervormingen de jaarlijksche uitgaven zeer belangrijk doen dalen en wel, volgens een slechts globale berekening, in zoo hooge mate, dat de kosten van eerste aanschaffing of wijziging in betrekkelijk korten tijd weder zouden gedekt zijn. Want onze tegenwoordige kleeding en uitrusting is geenszins goedkoop, terwijl met minder kosten een betere en meer practische kan worden gemaakt.

Maar even goed als de openbare meening of de volksvertegenwoordiging nooit hun toestemming hebben onthouden aan

verbeteringen op technisch gebied, al waren deze nog zoo duur, evengoed zou elke hervorming op het gebied van kleeding en uitrusting der infanterie verzekerd kunnen zijn van de algemeene goedkeuring. Verreweg het grootste deel der natie heeft zijn weg door het leger bij kilometers „te voet” afgemeten en weet dus ook uit eigen ervaring, waar en hoe ons de ransel knelt.

Het geheele vraagstuk zou ik een der verreweg belangrijkste voor onze infanterie willen noemen en wel uitgaande van het standpunt, dat wij alles in het werk moeten stellen, om haar gevechtskracht te vermeerderen en te verhoogen, opdat zij ook tegenover numerieke overmacht het veld vermag te behouden. Mochten vorenstaande uiteenzettingen er toe bijdragen, de overtuiging te versterken, dat deze verhooging en vermeerdering der gevechtskracht ook ten innigste samenhangt met het stelsel van kleeding en uitrusting, dan is het doel dezer regelen bereikt. Kunnen betere en meer ter zake dienende voorstellen gedaan worden, om den infanterist uit het oogpunt van kleeding en uitrusting meer geschikt tot krachtsontwikkeling en daardoor bruikbaar in den oorlog te maken, des te beter. Want het is hier alleen om de goede zaak te doen, die stellig wel ieder officier ter harte gaat.

Aan alle andere gronden, ontleend aan „traditie, gewoonte „en wantrouwen jegens nieuwigheden”, kan ik slechts voorhouden, dat het ook indertijd niet ontbroken heeft aan argumenten ten voordeele van de pruik, de beerenmuts, den langzamen pas van 75 in de minuut, het bataljons-carré en veel meer zaken, die ons tegenwoordig hoogst eerwaardig maar ook hoogst onpractisch voorkomen. Eveneens heeft het indertijd niet ontbroken aan argumenten, met gezag omkleed, tegen de invoering van de getrokken buks, van het Zündnadelgeweer, van het nieuwe reglement en tegen nog tal van zaken, die ons thans hoogst verstandig ja zelfs als van zelf sprekend voorkomen. Alleen in vooruitgang ligt leven en welslagen en dit geldt ook voor den soldaat!
